

Pecsételt jelek előfordulnak germán típusú kardokon is, a germán kovács tehát készíthetett hasonlót – másolta, ha nem ismerte, vagy hamisította, ha tisztában volt az értékével. Ugyanakkor római típusú kardokon is feltűnnek germán szimbólumok. A bepecsételt nevek többsége is frank eredetű (bár ez még magyarázható lenne azzal, hogy egyre több germán katona szolgált a római hadseregben).

A berakás technikája a germán kovácsok előtt sem volt ismeretlen. Kardon is előfordul, de lándzsahegyek esetében gyakori is volt. Az ábrázolások egy része annyira szemantikus a jól kidolgozott többihez képest, hogy erősen másolatok másolatainak, vagy emlékezetből készített daraboknak tűnnek. Téma alapján az egyetlen biztosan római csoportot a hadsereg adott részének külön gyártott légiósasos ábrázolásúak jelentik.

A damaszkolás pedig egyelőre az 5. századtól bizonyított a frankoknál, de ennek korábbi ismerete sincs kizárva. És végül, az összes itt felsorolt római technika bizonyító ereje semmivé lesz egyetlen kikerülő római kovács révén. Akár fogolyként, akár leszerelt katonaként került is ki, alkalmazhatta tudását, vagy továbbadhatta azt valaki másnak. Az igény a római minőségű és kivételezésű fegyver iránt megvolt a germánoknál is.

Kákonyi Gellért

Történelemből – mese: Asterix és Vercingetorix

Elhangzott: a számból, 1994. április 18-án egy egyetemes törti szemináriumon...

Most megmutatom, hogyan lesz a történelemből mese, és a meséből történelem. Körülbelül úgy, mint a fából az a bizonyos vaskarika. Látszólag könnyű dolgom van, de még az elején kérem, senki se jegyzeteljen! Képzeljük el, a kincstári ütött-kopott szék fenekünk alatt pihe-puha fotellé alakul, így hallgassuk hát e modern mesét. Kész? Akkor fejest a közepébe.

Tartsunk egy leltárt!

Van egy híres gall emberem, *Vercingetorix*, az i. e. 52-es év nagy hadvezér-népvezér felfedezettje, kinek nevét Caesar is félte, ezért aztán rövid úton hidegre is tétette. 1903 óta Clemont Ferrandban felállított szobra emlékezteti az utókort a hajdani hősré.

Végül, de nem utolsó sorokban, van egy Asterix nevezetű „kakas” (gall), aki szintén az idők előtti ötvenes években élt Gallfálván, mindig nyargalt, megáldva sok fúrfanggal. Ők az én őshőseim, de nézzük, mit tudunk Vercingetorixról? Róla, azt hiszem, a felsőfok is kevés volna... a hős avernus, aki a római zavarokat felhasználva i. e. 52-ben majdnem az összes gallus népeket lázadásra bírta, Gergoviánál csatát is nyert, az egybegyűlt törzsek őt választották fővezérükké, de midőn másodsor is nyílt ütközetet kockáztatott, a germán lovasság keményen megverte, és Caesar Aliso várába szorította. Vercingetorix semmit sem tehetett Caesar ostromművészetével szemben. A felmentésére siető gallus csapatok nem érthettek el semmit, mire Vercingetorix kérte övéit, hogy adják meg magukat, és kedvezőbb békefeltételek kieszközlése végett Caesarhoz vezettette magát, de az galád módon („Jaj a legyőzötteknek!”) láncokba verette, és diadalmenete után i. e. 46-ban megölette...

Szomorú történet, de ezzel nem kerültünk közelebb portréjához. Nézzük, mit mond Caius Julius a Gall háborúban című művében ellenfeléről:

„... a lankadatlan buzgalom kemény szigorral párosult benne, a vonakodókat súlyos büntetéssel kényszerítette parancsai végrehajtására. (Kínzás, máglyán pörkölés, levágott fül, kiszúrt szem). Rendkívüli előrelátás, megérzés lakozott benne. Optimista volt, a nagy vereségek után is, és újult erővel látott céljai megvalósításához... A vesztes háború után kijelentette, a háborút nem egyéni érdekből, hanem közös szabadságukért indította meg, s mivel fejet kellett hajtaniuk a sors előtt, hát rendelkezzenek vele tetszésük szerint, vagy engeszteljék ki halálával a rómaiakat, vagy adják át élve nekik...” Tragikus végzet, tragikus sors, hősi halál... Tegyük egy szál virágot neve mellé, és lapozzunk!

Most Asterixen a sor, mutassuk be őt is, hogy „mutat be” a rómaiaknak. Erre (rajzos) írásos forrásaink elég megkérdőjelezhetetlen bizonyítékot adnak... például: a Főnök-török című „rajzos-annales” egy bekezdése: „Krisztus születése előtt 50-ben járunk, és a térképen egy legyőzött Galliát látunk: „Gyenge, mint a harmat, ezért római gyarmat. Az egész? nem! Tán beteg a római farkas, kibabrál vele néhány gall talpas! A közeli helyőrségekben (Kisrombus, Visibus, Crampus, Hubertus) bizony, az élet nem habostorta.” Asterix történeteinek színhelye Gallia – a „korabeli” térkép szerint a mai Bretagne vidékén –, s hogy egyedül vinné véghez csodálmivaló kalandjait? Nem! Barátai a következők:

– *Obelix*: az állami díszkőkihordó Asterix barátja, és óriási vaddisznó rajongó. Mindig szereti a kalamajkát, mindent hátrahagyva követi barátját. Csak legyen kilátás vaddisznóra s harcra.

– *Csodaturmix vagy Magicoturmix*: „Csodaturmix külseje csodapapi. Specialitása a gall csoda-papi. Erőgerjesztő bájtala a legnagyobb siker, de más receptet is kifőz, ha kell.”

– *Ha Kornikálfix (Hangianix)* – a bárd – dalol, népe nem szívesen húzná ki egy bárd alól. Tehetségét csak egy ember ismeri el, s ez ő maga. De ha elhallgat, vidám cim-bora.”

– „A törzs vezére *Muszklifelix*, emberei tisztelik, ellenségei félik. Egy dolog van, amitől retteg, hogy az ég esetleg a fejére eshet. De biztatja magát emberünk, amíg élünk, remélünk.”

Említék még két epizód szereplőt, *Amnézix* gyógyapát és *Kisnyápix* ifjoncot. Megvannak hát a gallok, de hol járnak a mi dicső légionáriusaink? Megszállva tartják a fél (vagy kerek) világot, bátor harcosok, de ha „gall földre” vezet útjuk, menten elapad „bátorságkútjuk”. Hol vannak hát a hódítók, őrjáratkor nem keveset lódítók, tódítók, köpönyeget elég sűrűn fordítók... A csapat élén *Iulius Caesar* halad, híres felkiáltással: „Add meg Cézárnak, ami az enyém!”

Követi őt a bátor *Caius Bonus*, kinek szakálla a földet, esze a faágakat verdesi. Mőgötte közvetlenül *Dinosaurius* kormányzó ballag, az ő kihalásának oka nem hirtelen klímaváltozás, hanem egy-két jól irányzott, istenes, nagy gall pofon. Ne bántsuk a vezéreket, hiszen nem tehetett arról *Supersonius Centurió*, hogy eszét a feje helyett a csizmájában vitte, s a döntést *Firniacusnak*, helyettesének ítélte. Hogy viselte a láthatatlan erdei harcot az egyszerű római katona? *Lotusfactus decurio* a táborba menekült, mert a parton, ököllel „vitatkozó” vikingeket és gallokat látott. Nem járt jobban *Balgatípus* közlegény sem, első őrjáratában éppen Obelixszel és Asterixszel hozta össze a vakvégzet. A fején egyre sokasodó, terebélyesedő kék-zöld foltok jelentek meg. De ne feledjük el a római jellemű *Arról Coldus* különítményest, ki a sűrű erdőn vágta át (saját) magát, hogy átvágjon egy-két fufangos gall fenegyagyán.

Ez az a híres római fennség? Világhódító és kultúra teremtető értelmiség? Egy-két ügyes gall ripityára veri a légios hadtestet.

Ez a képzelet! A vadkanzabáló Obelix és kiskutyája, a pöttyös *Mirnix-dirnix*, Asterix, ki testi felépítését tekintve gyengécske, hisz termete elmarad a tízéves gyermekétől, de esze akár a Wilkinson borotva! Éles, vág, mint a szike, de kedves, jóságos, elhiszik-e?

Azt hiszem, felesleges az összehasonlítás! Vercingetorix és Asterix ugyanolyan őriások, gallok! Vitézek, fogékonyak az újra –, harc, kaland az életelemük, de hiúk és viszálykedvelők. Két dolgot szeretnek: harcolni, és ravaszul szólni...

Ősök és hősök a mai franciáknak. Mint nekünk Árpád és Botond, nekik Vercingetorix és Asterix. Vercingetorix véres háborúban harcolt hazája szabadságáért, Asterix a filmen és a képkockákon harcol a rajzfilm dicsőségéért. Ne tegyünk köztük rangsort, mindkettőre egyformán szükségünk van. Szükségünk van a történelemre és ennek idealizált – lehetőleg korhű – megjelenítésére, megfilmesítésére is. De elég legyen a fennkölt eszmefuttatásból, inkább nézzük a képregényeket! Asterix és a Nagy átkelés – ez a történet már az Újvilágba, a hírneves Amerikába, a Glu-Glu madár földjére vezet, vagy Asterix a helvétek között, ahol Obelix – a dagadt – megissza a hektós hordó teljes tartalmát.

S itt a következő kaland, Asterix, a gall harcos, ki móresre tanítja a nagyképű és hazudozós Bonus Caiust, s ezzel még nincs vége; Asterix és Obelix a vikingekhez indul, Pif-paf és Mamlaif törzséhez, Kisnyápix gall ifjonc kiszabadításáért...

Egy szuszra, ízelítőül ennyi. Kíváncsi vagy, mi az, hogy „Főnökfőtörő”? Belefáradva az ókorszigorlat tételsorának végtelen hosszú jegyzékébe, lapozd fel az Alfa magazin egykori lenyűgöző képregényeit! A kettő megfér egymás mellett. Ne tartsa magát senki ép-kézláb ókorásznak, aki a klasszikus auktorok mellett nem ismeri Asterix, Obelix, és a többiek tanulságos történeteit.

Felhasznált irodalom:

- Julius Caesar: Gall háborúk
- Révai Nagy Lexikon vonatkozó részei
- Asterix-füzetek